

Uchwała nr 130
strony pracowników i strony pracodawców
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 5 sierpnia 2024 r.
w sprawie projektu ustawy o Radzie Fiskalnej

Na podstawie art. 30a w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§1

W związku z propozycją powołania Rady Fiskalnej, jako instytucji mającej na celu poprawę jakości zarządzania finansami publicznymi, strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego (RDS) są przekonane, że obie instytucje – Rada Fiskalna i Rada Dialogu Społecznego – mogą współistnieć i wzajemnie się uzupełniać, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki. Powołanie Rady Fiskalnej nie może jednak ograniczyć kompetencji Rady Dialogu Społecznego oraz zmniejszać jej roli w procedurze uchwalania budżetu państwa. Strona pracowników i strona pracodawców RDS uznaje w związku z tym za konieczne zmiany w projekcie ustawy o Radzie Fiskalnej, które zapewnią poszanowanie kompetencji Rady Dialogu Społecznego oraz roli konsultacji społecznych w procesie zarządzania finansami publicznymi, w tym budżetem państwa.

§2

Strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego negatywnie ocenia przeniesienie kompetencji do opiniowania prognoz makroekonomicznych na Radę Fiskalną. Uważamy, że rząd powinien nadal przekazywać prognozy makroekonomiczne RDS. Analiza tych prognoz pozwala partnerom społecznym dokonać rzetelnej analizy sytuacji gospodarczej kraju i wywierać wpływ na politykę gospodarczą rządu, co zwiększa transparentność procesu

*Uchwała nr 130 strony pracowników i strony pracodawców Rady Dialogu Społecznego
z dnia 5 sierpnia 2024 r. w sprawie projektu ustawy o Radzie Fiskalnej*

budżetowego oraz buduje zaufanie między stronami dialogu społecznego. Na podstawie prognoz możliwe jest przeprowadzenie przez stronę pracowników i stronę pracodawców RDS negocjacji w sprawie wzrostu w następnym roku: wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej; minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Brak dostępu do aktualnych prognoz makroekonomicznych uniemożliwi prowadzenie efektywnego, opartego na bieżących informacjach, dialogu społecznego i w rezultacie osłabi zdolność RDS do skutecznego reprezentowania interesów pracowników i pracodawców. Tylko pełna transparentność procesu budżetowego i współpraca partnerów społecznych mogą zapewnić stabilność i rozwój gospodarczy kraju. Dlatego apelujemy o utrzymanie obecnego trybu przekazywania prognoz makroekonomicznych.

§3

Negatywnie oceniamy brak możliwości konsultowania z Radą Dialogu Społecznego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego, w tym ścieżki wydatków wiążących na okres co najmniej czterech następnych lat, przed jego przesłaniem Komisji Europejskiej. Projekt średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego oraz jego coroczne aktualizacje powinny być przekazywane RDS celem wyrażenia opinii. Zakres tego dokumentu wypełnia bowiem kompetencje Rady wynikające z art. 2 pkt 2a ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 z późn. zm.). Ponadto, uwzględnienie roli RDS w procesie tworzenia i aktualizacji średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego zrealizuje obowiązek udziału partnerów społecznych w procesie decyzyjnym dotyczącym planu budżetowo-strukturalnego wynikający z art. 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97. Oczekujemy zatem wprowadzenia stosownych zmian skutkujących uwzględnieniem roli Rady Dialogu Społecznego w procesie tworzenia i aktualizacji przedmiotowego dokumentu. Włączenie RDS w proces konsultacji zwiększy przejrzystość i demokratyczność decyzji budżetowych. Jest to kluczowe dla zapewnienia, że polityka budżetowa będzie odzwierciedlać szeroki konsensus społeczny.

§ 4

Strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego stoi na stanowisku, że RDS powinna zachować swoje uprawnienia do opiniowania założeń projektu budżetu państwa. Krytycznie oceniamy w związku z tym propozycje zmiany art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270) oraz uchylecia art. 17 ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, zawarte w projekcie ustawy o Radzie Fiskalnej, ponieważ pozbawi to RDS istotnej kompetencji ustawowej a przez to ograniczy zakres dialogu społecznego między rządem, pracownikami i pracodawcami. Bez tego mechanizmu istnieje ryzyko, że decyzje budżetowe będą podejmowane bez właściwego nadzoru. Może to prowadzić do wzrostu napięć społecznych i destabilizacji procesu budżetowego, ponieważ kluczowe grupy interesu zostaną wykluczone z procesu opiniowania polityki budżetowej. Oznacza to także marginalizację wpływu RDS na decyzje dotyczące budżetu państwa oraz zmniejszenie przejrzystości procesu budżetowego. Podkreślamy, że zmiana ta nie znajduje uzasadnienia w zreformowanych zasadach zarządzania gospodarczego wprowadzonych na poziomie unijnym.

§5

Przepisy przejściowe regulujące opiniowanie wieloletnich założeń makroekonomicznych, niezbędnych do przygotowania projektu ustawy budżetowej na rok 2026 (art. 36 projektu ustawy), wymagają dostosowania do brzmienia art. 16 ustawy o Radzie Dialogu Społecznego. Należy umożliwić stronie pracowników i stronie pracodawców Rady przedstawienie opinii stron, wyznaczając terminy ich prezentacji, a w przypadku braku porozumienia, czas na zaprezentowanie indywidualnych stanowisk. Uwaga ta dotyczy również proponowanej w art. 27 pkt 3 projektu ustawy zmiany art. 16 ustawy o Radzie Dialogu Społecznego.

§6

Wątpliwości budzi uchylecie art. 142 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, który określa, że uzasadnienie projektu ustawy budżetowej zawiera w szczególności główne cele polityki społecznej i gospodarczej. Rezygnacja z przedstawienia celów polityki społecznej i gospodarczej w uzasadnieniu projektu ustawy budżetowej będzie prowadzić do osłabienia mechanizmów kontroli społecznej i transparentności działań rządu, co z kolei negatywnie wpłynie na jakość dialogu społecznego oraz zaufanie obywateli do instytucji państwowych.

*Uchwała nr 130 strony pracowników i strony pracodawców Rady Dialogu Społecznego
z dnia 5 sierpnia 2024 r. w sprawie projektu ustawy o Radzie Fiskalnej*

Przedstawienie celów polityki społecznej i gospodarczej zapewnia klarowność i przejrzystość procesu budżetowego, umożliwia monitorowanie efektywności polityki oraz zwiększa odpowiedzialność rządu. Jest to także kluczowe dla spójności polityki rządowej i budowania konsensusu społecznego.

§7

Niezbędna jest ponowna analiza konstrukcji Rady Fiskalnej w kontekście zapewnienia niezależności jej funkcjonowania. Funkcję Przewodniczącego Rady będzie pełnił bowiem członek Rady wyznaczony przez Ministra Finansów, a nie, na przykład, osoba wybrana przez członków Rady. Przewodniczący Rady będzie odpowiedzialny za kierowanie pracami Rady, jej reprezentację na zewnątrz oraz zwoływanie i przewodniczenie posiedzeniom Rady. Taka konstrukcja może budzić wątpliwości co do niezależności Rady Fiskalnej od wpływów politycznych. Dla wzmocnienia niezależności i wiarygodności Rady Fiskalnej, zasadne jest rozważenie wyboru Przewodniczącego przez członków Rady.

§8

Kluczowym elementem funkcjonowania Rady Fiskalnej powinna być jawność jej prac. Projekt ustawy powinien zapewnić publiczne udostępnianie informacji z posiedzeń Rady Fiskalnej, w tym uchwał, na stronie internetowej. Takie rozwiązanie zagwarantuje transparentność działania Rady oraz umożliwi społeczeństwu dostęp do istotnych informacji, co jest niezbędne dla budowania zaufania publicznego oraz zwiększenia odpowiedzialności członków Rady. Transparentność działań Rady Fiskalnej jest fundamentem jej niezależności oraz skuteczności w monitorowaniu i ocenie polityki fiskalnej państwa. Powinien być także odnotowywany głos odrębny członka Rady Fiskalnej, który nie zgadza się ze stanowiskiem Rady. Ujęcie głosu odrębnego w protokołach z posiedzeń Rady jest istotne dla zachowania pełnej jawności procesu decyzyjnego oraz dla dokumentowania różnorodnych perspektyw i argumentacji przedstawianych podczas dyskusji.

§9

Na krytyczną ocenę zasługuje propozycja zróżnicowania długości kadencji członków pierwszej Rady Fiskalnej w zależności od podmiotu, który go wyznaczył. Dla przykładu pierwsza

*Uchwała nr 130 strony pracowników i strony pracodawców Rady Dialogu Społecznego
z dnia 5 sierpnia 2024 r. w sprawie projektu ustawy o Radzie Fiskalnej*

kadencja trwa 6 lat dla przedstawicieli powołanych przez Prezydenta RP, sejmową komisję do spraw budżetu, ministra finansów, natomiast tylko 2 lata dla przedstawicieli reprezentatywnych organizacji związkowych i organizacji pracodawców. Może być ono postrzegana jako nierówność w dostępie do procesu decyzyjnego. Ustawodawca powinien w związku z tym zapewnić członkom Rady równe szanse na pełne i skuteczne wykonywanie swoich funkcji niezależnie od tego, kto ich wyznaczył.

§10

W kontekście złożoności i technicznych aspektów średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego, strona pracowników i strona pracodawców zwracają uwagę na konieczność odpowiedniego przeszkolenia członków Rady Dialogu Społecznego. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywnego uczestnictwa w procesie planowania i konsultacji oraz dla zapewnienia wysokiej jakości i rzetelności przeprowadzanych konsultacji społecznych. W związku z tym strona pracowników i strona pracodawców podkreślają pilną potrzebę organizacji szkoleń w zakresie średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego, co pozwoli na lepsze zrozumienie i ocenę proponowanych planów budżetowych oraz bardziej konstruktywne zaangażowanie partnerów społecznych w procesie konsultacyjnym.

§11

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.